

Entomologische notities VII: gegevens over Neuroptera

door

C. DE JONG

Enige aanvullende gegevens omtrent Nederlandse Neuroptera, voornamelijk betreffende de soorten verzameld in Bilthoven.

Door verschillende omstandigheden heb ik zo af en toe wel eens wat met de toch wel interessante groep der Neuroptera of netvleugeligen te maken gehad. Uit mijn schooltijd kende ik „de gaasvlieg”. Pas veel later ontdekte ik, dat er meer gaasvliegen bestonden. Gedurende de bezettingstijd had ik in Leiderdorp vrij veel contact met mijn oudere collega H. A. Bakker, die toen bezig was een deel over Neuroptera in de serie „Fauna van Nederland” samen te stellen, en ik heb toen zelf nog een aantal figuren voor hem getekend.

In 1963 publiceerde ik in Entom. notities VI (Ent. Ber., Amst. 23: 145—150) o.a. een opgave van de Neuropteren, die ik op dat tijdstip te Bilthoven en in de omgeving van Waardenburg had verzameld. De vorige zomer (1973) was ik in de gelegenheid om op het lichtscherf van mijn buurman D. A. Vestergaard zo terloops de Neuroptera en enige andere voor hem onbelangrijke groepen te verzamelen. Dit materiaal heeft mijn kennis bij de nadere bestudering aanmerkelijk uitgebreid. Ik heb mijn determinaties met het materiaal in het Zoölogisch Museum te Amsterdam kunnen vergelijken en vooral aan de hand van het bijzonder goede werk van F. J. Killington (A Monograph of the British Neuroptera, vol. 1 en 2, 1936 en 1937) geverifieerd. Met de oude opgaven erbij kom ik nu tot de onderstaande lijst (volgorde ongeveer volgens P. Esben-Petersen, 1929, Netvinger og Skorpionfluer, deel 33 uit „Danmarks Fauna”).

Euroleon nostras Fourcr. (= *europaeus* Mac Lachl.). Eén exemplaar 24.VIII.54; twee exemplaren 20.VIII.55; één exemplaar, Oostvoorne, na 1954 (leg. Dr. B. M. Lensink).

Sisyra fuscata F. Eén exemplaar 5.IX.73.

Hemerobius nitidulus F. Eén exemplaar 10.VII.73; één exemplaar 1.VIII.73; drie exemplaren 2.IX.73; één exemplaar 4.IX.73 (Vestergaard); vijf exemplaren 5.IX.73; drie exemplaren 17.IX.73; één exemplaar 18.IX.73.

Hemerobius stigma Steph. Twee exemplaren 16.IV.54; één exemplaar 27.V.54; één exemplaar 26.VI.73; één exemplaar 6.VIII.73.

Hemerobius humulinus L. Eén exemplaar 7.V.71, Oostvoorne (Vestergaard).

Boriomyia betulina Ström. Eén exemplaar 7.VII.73; één exemplaar 17.VII.73 (Vestergaard); één exemplaar 5.IX.73.

Boriomyia subnebulosa Ström. Eén exemplaar 30.IV.54; één exemplaar 2.IX.73; één exemplaar 5.IX.73.

Symphorobius pygmaeus Ramb. Drie exemplaren 18.VIII.73; één exemplaar 2.IX.73.

Drepanopteryx phalaenoides L. Eén exemplaar 17.VIII.53; één exemplaar 24.VII.55.

Micromus variegatus F. Eén exemplaar 18.VIII.70, Utrecht (Vestergaard).

Alvorens over te gaan op de lijst van de *Chrysopa*-soorten wil ik eerst een opmerking maken over een kenmerk, dat, los gebruikt, gemakkelijk aanleiding geeft tot vergissingen in de tabellen ter onderscheiding van *Chrysopa* versus *Nathanica* (syn. *Notochrysa*). Voor de 3e cubitaalcel wordt voor *Chrysopa* opgegeven, dat daarin een gebogen adertje naar de voorrand van die cel loopt. Bij *Nathanica* is die cel meer trapeziumvormig en in de lengte gedeeld door een recht adertje. Ik trof deze toestand aan bij een aantal exemplaren van *Chrysopa perla* L. Een beter kenmerk om de genera te onderscheiden (naast de kleur, want *Nathanica*-soorten zijn bruin) wordt m.i. gevonden in de zg. cubitaal-ader, die bij *Chrysopa* recht door de vleugel loopt, maar bij *Nathanica* een beetje hakkelig op en neer loopt.

- Chrysopa perla* L. Eén exemplaar 2.VI.52; één exemplaar 27.V.54; vijf exemplaren tussen 10.VII.73 (Vestergaard) en 19.VIII.73.
- Chrysopa dorsalis* Burm. Eén exemplaar 7.VII.73; één exemplaar 18.VIII.73.
- Chrysopa carnea* Steph. Eén exemplaar 17.IV.54; twee exemplaren 5.X.73 (Vestergaard); 16 exemplaren tussen 17.VII.73 en 4.X.73.
- Chrysopa abbreviata* Curt. Eén exemplaar 18.VIII.73.
- Chrysopa septempunctata* Wesm. Twee exemplaren Neerijnen 1954; acht exemplaren tussen 7.VII.73 en 19.VIII.73 (2 Vestergaard).
- Chrysopa ventralis* Curt. Eén exemplaar 18.VIII.73.
- Chrysopa flava* Scop. Eén exemplaar 12.VIII.53.
- Chrysopa albolineata* Kill. Eén exemplaar 3.VIII.54; drie exemplaren tussen 7.VII.73 en 19.VIII.73 (2 Vestergaard).
- Chrysopa flavifrons* Burm. Vier exemplaren Oisterwijk 7.VIII.52; één exemplaar 22.VIII.73.

Waar hier dus niet uitdrukkelijk de vindplaats is genoemd, betreft het vangsten te Bilthoven.

Summary

A list is given of Neuroptera taken by the author, for the greater part on a strong light during the night near his home.

Bilthoven, Bilderdijklaan 69.

Bohlen E., Crop pests in Tanzania and their control. Edited by the Federal Agency for Economic Cooperation, 1973. Pp. 142, 252 kleurenfoto's, 18 zwartwit afbeeldingen. Verlag Paul Parey, Berlijn-Hamburg. Prijs (gebonden) D.M. 64,—.

Dit vrij dunne boek dient zich op het eerste gezicht aan als een luxe land- en tuinbouw-gids voor Tanzania. Een lange serie uitstekende kleurenfoto's vormt het hoofdbestanddeel, en is waarschijnlijk de oorzaak van de toch wel stevige prijs. Daarna volgt een summier overzicht van de belangrijkste insekten-orde — en enkele families van nematoden en mijten — met een samenvatting van de chemische middelen, en enkele kultuurtechnieken, waar ze in het algemeen gevoelig voor zijn. Het langste hoofdstuk bevat een opsomming per gewas van de belangrijkste plaaginsekten, hun herkenning en bestrijding. De laatste 15 bladzijden zijn gevuld met een klassifikatie van de belangrijkste insekticiden, en hun actie, (phyto)-toxiciteit, formulering e.d. De schitterende foto's maken een vlotte herkenning mogelijk van de belangrijkste plaagsoorten, waarbij de lokale voedingsgewassen als maniok, mais, bonen e.d. ook het gewicht krijgen dat ze verdienen. Daarnaast zijn een aantal nuttige insekten (predatoren vooral) afgebeeld. De kleurenfoto's bewijzen m.i. echter vooral hun waarde waar het gaat om plagen die makroskopisch vnl. op basis van hun schadebeeld herkend worden, zoals thrips en spint. Tezamen met de korte beschrijvende teksten verder in het boek, lijkt dit op de eerste plaats te mikken op de niet entomologisch geschoolde landbouwers (als die het kunnen betalen) en ontwikkelingswerkers. De resterende tekst over chemische bestrijding en maatregelen lijkt zich daarentegen te richten op de professionele landbouwentomoloog, en verschaft informatie die van overheids- en industrieuwe vaak al ruimschoots en in goedkoper vorm te verkrijgen is (zie literatuurlijst). Doordat volstrekt geen informatie over de biologie van de insekten gegeven wordt blijft het boek voor de leek enigszins een opsomming, en voor de professional grotendeels een herhaling, en blijven belangrijke facetten als resistentie-ontwikkeling en geïntegreerde bestrijding (juist zo toepasbaar op moestuin-schaal) in de lucht hangen. Naast een boek als dat van H. SCHMUTTERER (1969, Pests of Crops in Northeast and Central Africa, G. Fischer Verlag, Stuttgart) vormt deze uitgave m.i. toch een zeer welkome aanvulling. Mij dunkt moeten beide boeken tezamen behoren tot de basis-uitrusting van allen die bij hun werk met land- en tuinbouw in tropisch Oost-Afrika ook maar enigszins te maken krijgen: niet alleen agronomen, landbouwsociologen, maar ook zeker JVP-ers die op het Oostafrikaanse platteland gaan werken. — L. BLOMMERS.